

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27F
1220 København K
Sendt pr. mail: trm@trm.dk og arp@trm.dk

Dok. ansvarlig: MEH
Sekretær:
Sagsnr.: s2023-563
Doknr: d2023-19933-4.0
16-06-2023

Høringsvar til forslag om ændring af lov om private fællesveje

Green Power Denmark hilser ændringen af privatvejsloven velkommen. Den accelererede grønne omstilling i Danmark medfører et massivt behov for at udbygge elnettet. Dette lovforslag har sigte på at gøre det nemmere og hurtigere at etablere el- og telekabler på private fællesveje og private fællesstier i landzoner til fremme af den digitale og grønne omstilling. Lovforslaget vil, hvis det administreres efter hensigten, yde et mærkbart bidrag hertil.

Med lovforslaget foreslås der en ny hjemmel i lov om private fællesveje (§24a), som skal give ledningsejere mulighed for at anmode kommunalbestyrelsen om at meddele tilladelse til at placere ledninger mv. på private fællesveje og private fællesstier i landzoner efter gæsteprincippet i de tilfælde, hvor der ikke kan opnås enighed.

Efter gældende regler i lov om private fællesveje er der ikke hjemmel til, at kommunalbestyrelsen som vejmyndighed kan meddele tilladelse til opgravning og etablering af ledninger mv. på private fællesveje i landzoner – modsat private fællesveje i byer og bymæssige områder. Placering af ledninger mv. på private fællesveje i landzoner sker i stedet på grundlag af aftaler mellem ledningsejer og ejeren af det areal (lodsejer), hvori infrastrukturen ønskes placeret.

I de senere år har der været et stigende antal eksempler på, at lodsejere ikke har reageret på henvendelser fra ledningsejere om etablering af ledninger på private fællesveje i landzoner. Det gælder særligt nedgravning af fibernet – som følge af energi- og fibernetselskabernes accelererede udbygning af fibernet. I mange tilfælde har lodsejeren krævet en økonomisk kompensation for graveadgangen, selvom der som oftest alene graves i vejareal – typisk i vejrabat – og ikke i afgrøder, hvor Landsaftalen finder anvendelse. Der er også eksempler på, at lodsejere har nægtet at imødekomme graveanmodninger som følge af nabostridigheder og deslige.

De svære gravevilkår har været med til at forsinke og fordyre anlægsprocessen for fiber-infrastruktur med det resultat, at et stigende antal husstande og virksomheder i landområder afskæres adgang til hurtigt bredbånd gennem fibernet. Problemets omfang forventes at vokse, i takt med at fibernetselskaberne skal ud til de "sværeste" adresser i landområderne.

Lovforslaget har tidligere været sendt i høring i en anden udgave, der udelukkende omfattede kabler til kommunikationsnet. I lyset af den generelle udvikling på forsyningsområdet har regeringen fundet, at det ikke alene er kabler til elektroniske kommunikationsnet, der skal have denne adgang, men også andre typer infrastrukturledninger. I første omgang udvides adgangen til også at omfatte elforsyningsnettet – i lyset af den aktuelle og den meget omfattende elektrificering af samfundet (ladestandere, varmepumper, tilslutning af VE-anlæg mv.) og dertil hørende netforstærkning, hvilket vi hilser velkomment. Netselskaberne møder i stigende omfang den samme udfordring som fibernetselskaberne, når det gælder placering af kabler mv. på private fællesveje og private fællestier i landzoner.

Green Power Denmark efterlyste i høringssvaret til den første udgave af lovforslaget en konkret tidsfrist for de privatretlige forhandlinger mellem ledningsejer og grundejer – forud for vejmyndighedens eventuelle indtrædelse i sagen.

Vi har noteret, at der i lovforslaget er indsat en tidsfrist på maksimalt to måneder for de privatretlige forhandlinger, hvilket vi anser for at være unødigt lang. Vi ser gerne, at tidsfristen sættes til maksimalt en måned for at fremme den digitale og grønne omstilling i landzoner så kosteffektivt som muligt.

Det fremgår dog af lovforslaget, at skulle en grundejer omgående afvise en anmodning fra en ledningsejer på en sådan måde, at der ikke kan forventes opnået enighed, kan ledningsejeren omgående anmode vejmyndigheden om en tilladelse. Dette finder vi meget positivt, da en del af sagerne – erfaringsmæssigt – bygger på en sådan tilgang fra grundejerens side (fx: "Det kan du godt glemme alt om!). Et ufravigeligt betalingskrav fra grundejeren om adgang til nedlægning af kabler i vejarealet vurderes også at kunne danne grundlag for en umiddelbar involvering af vejmyndighed, idet placeringen af kabler sker på gæsteprincipets vilkår, hvilket betyder, at ledningsejeren har lov til at placere sine kabler i grundejernes areal uden at skulle betale erstatning.

Konkrete bemærkninger til dette lovforslag

Lovforslagets baggrund

Det danske elnet består af det overordnede transmissionsnet, der drives af Energinet, og det underliggende distributionsnet, der ejes og drives af eldistributionselskaber efter bevilling. Det er bl.a. eldistributionselskabernes opgave at udbygge nettet til slutbrugeren, der skal sikre mulighed for omlægning af opvarmning fra oliefyr til varmepumper, opstilling af ladestandere, men også sikre mulighed for opstilling af VE-produktion i distributionsnettet.

Det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, at elsektoren i de kommende år forventer, at der skal gennemføres netforstærkning af elnettet til en forventet værdi af 41 mia. kr. Dette tal er efter Green Power Danmarks viden korrekt, for så vidt angår Energinets forventede omkostninger til udbygning af eltransmissionsnettet, men det er ikke dækkende for de forventede omkostninger til udbygning af eldistributionsnettet. Green Power Denmark har en forventning om, at de samlede investeringer i eldistributionsnettet alene i perioden 2024-2030 vil udgøre 49-57 mia. kr. i reinvesteringer, forstærkning og udbygning, hvis de samlede mål for den grønne omstilling skal nås. De samlede omkostninger vil derfor udgøre mere end det dobbelte end det i lovforslaget anførte.

Denne diskrepans har ikke i sig selv en betydning for lovens anvendelse, men Green Power Denmark finder det væsentligt, at der ikke er tvivl om, at lovforslaget også vil omfatte den massive udbygning af eldistributionsnettet, som der er behov for.

Præcisering af grundlag for fastsættelse af erstatning efter lovens § 24a, stk. 4 samt forholdet til elsikkerhedslovens §§ 27 og 28.

Det fremgår af lovforslagets § 24 a, stk. 4, nr. 1), at Kommunalbestyrelsen skal betinge en tilladelse efter § 24a, stk. 1, af, at ledningsejeren yder vedkommende grundejer erstatning for eventuel skade ved anbringelse eller tilstedeværelse samt eftersyn og istandsættelse af de omhandlede ledninger, kabler og eventuelt tilbehør.

Green Power Denmark er enig i, at der skal betales erstatning, hvis der er tilstrækkeligt grundlag herfor. Det er dog ikke tydeligt i lovforslaget, på hvilket grundlag denne eventuelle erstatning skal vurderes. Som nævnt indledningsvist i dette høringssvar, er der historisk ofte opstået spørgsmål om økonomisk kompensation i disse sager, som ikke nødvendigvis har karakter af erstatning. Det vil derfor være hensigtsmæssigt, at det bliver præciseret, at der skal være et erstatningsansvarsgrundlag til stede, så dette ikke giver anledning til fortolkningstvivl. Det bør således fremgå af lovens bemærkninger, at eventuel erstatning skal vurderes efter dansk rets almindelige erstatningsretlige regler.

Dette skal ses i sammenhæng med, at ledningsejer efter lovforslagets § 24a, stk. 4, nr. 2, (for egen regning) skal retablere vejarealer og arbejdsarealer efter endt arbejde. Det bør fremgå meget klart i loven at ledningerne iht. § 24a i loven placeres efter gæsteprincippet, og at der derfor ikke skal betales erstatning for ledningens tilstedeværelse, da dette jo netop er kendetegnede ved placering af ledninger efter gæsteprincippet, at der ikke skal betales erstatning herfor

Der kan af tekniske eller andre årsager være situationer, hvor der fortsat er behov for at fravige gæsteprincippet – også på privat fællesvej på landet. Efter elsikkerhedslovens¹ §§ 27 og 28 er der hjemmel til ekspropriation til elektriske anlæg for produktion, transmission, distribution og lagring af elektrisk energi og hermed hjemmel til fravigelse af gæsteprincippet. Har ledningsejer behov for fravigelse af gæsteprincippet, bør det fortsat være en mulighed, jf. elsikkerhedslovens §§27 og 28. Dette bør tydeliggøres i lovens bemærkninger.

§ 24 b – krav om tinglysning

Efter lovforslagets § 24b, stk. 1, skal ledningsejer tinglyse en ledningsdeklaration om anlæggets tilstedeværelse i eller på vejarealet eller stiaarealet. Ledningsdeklarationen kan tinglyses uden arealejers samtykke.

Denne regel er efter Green Power Danmarks opfattelse en nyskabelse, der afviger fra privatvejlovens bestemmelser om ledninger, der ligger efter gæsteprincippet i privat fællesveje i byzoner, jf. privatvejslovens § 70. Der er ikke fastsat et tilsvarende krav om tinglysning i lovens §§ 67-70c. Samtidigt forekommer det unødvendigt i forhold til lodsejers allerede begrænsede råderet vedrørende private fælles veje og som unødigt økonomisk byrdefuld for ledningsejere, da sikkerheds- og dokumentationshensynene allerede varetages igennem LER-loven.

Med den kommunale afgørelse om tilladelse til nedlæggelse af ledninger efter lovforslagets § 24 a, er der netop truffet afgørelse om ledningens tilstedeværelseret efter gæsteprincippet.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 26 af 10. januar 2019 om sikkerhed ved elektriske anlæg, elektriske installationer og elektrisk materiel.

Efter § 12, i lov om private fællesveje, må private fællesveje, der er taget i brug, ikke nedlægges uden kommunalbestyrelsens godkendelse. Lodsejer kan derfor ikke disponere over den private fælles vej uden kommunens godkendelse. Kommunalbestyrelsen og den relevante ledningsejer er desuden vidende om, at der er truffet afgørelse om ledningernes tilstedeværelsesret ved en eventuel senere ændring eller nedlæggelse af vejen.

Green Power Denmark er endvidere bekymrede for Tingslysningens vurdering af disse deklARATIONER, som ikke ses at have fortilfælde i dansk ret. Det kan ikke udelukkes at en tinglysning vil etablere en retsstilling, som ikke var hensigten.

Det er derfor Green Power Danmarks opfattelse, ud fra en samlet vurdering, at der hverken er behov for eller hensigtsmæssigt at stille krav om tinglysning, jf. § 24 b, i lovforslaget. Bestemmelsen bør derfor udgå af lovforslaget.

Forslag om fastsættelse af regler om opkrævning af gebyr ved behandling af ansøgning om graveadgang

Ifølge de almindelige bemærkninger til lovforslaget og den foreslåede ændring af bekendtgørelsen om betaling af gebyrer efter lov om private fællesveje er det intentionen at give kommunalbestyrelsen mulighed for at opkræve et gebyr til hel eller delvis dækning af kommunernes omkostninger ved behandling af ansøgninger i henhold til loven.

Green Power Denmark støtter ikke indførelse af et gebyr for behandling af ansøgninger om graveadgang på private fællesveje og private fællestier i landzoner - ligesom der heller ikke opkræves gebyr for ansøgninger om placering af ledninger m.m. i private fællesveje i byer og bymæssige områder eller andre vejtyper.

Vi mener således ikke, der bør være forskel på, hvorvidt en ansøgning om graveadgang sker i et byområde eller i en landzone.

Borgere og virksomheder bosat på private fællesveje i landzoner hører i forvejen blandt de allerdyreste adresser at dække med fibernet – som følge af en ofte meget spredt bebyggelse og lange grave- og ledningsafstande. Indførelse af et gebyr for behandling af ansøgning om graveadgang vil gøre det endnu dyrere for fibernetselskaberne at udrulle fibernet i landdistrikterne – hvad enten der er tale om et gebyr efter tidsforbrug eller et fast gebyr. Da adgang til fibernet har afgørende betydning for den fremtidige bosætning og erhvervsaktivitet i landdistrikterne er det også i kommunernes egen interesse at få udbygget fibernet til flest mulige. Green Power Denmark foreslår derfor at muligheden for gebyrfinansiering udgår, subsidiært at der indføres et loft for opkrævning af et mindre, fast gebyr på i størrelsesorden 1.000 kr. – svarende til det mindre, faste gebyr, som kommunerne kan opkræve i medfør af bekendtgørelse om Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsens gebyrer på byggeområdet.

Tilsvarende kan en gebyrbetaling for kommunens behandling af sager vedr. elnettet medføre omkostninger, der i sidste ende skal betales af kunderne i netselskabets bevillingsområde. En sådan gebyrbetaling kan potentielt ramme de danske elkunder med en skæv fordeling afhængigt af mængde af sager og kunder i det pågældende bevillingsområde.

Twister i forbindelse med vedligeholdelsesarbejde

Vi opfordrer til, at der indsættes en tilsvarende paragraf som § 87a, stk. 2 for tvister om ledninger, jf. privatvejslovens § 24a, i private fællesveje i landzone, mellem den/de vedligeholdelsespligtige og et

forsyningselskab. Formålet med at indsætte en tilsvarende bestemmelse for privatveje i landzoner er det samme, som da § 87a, stk. 2 blev indsat ved lov nr. 1520 af 27. december 2014 jf. lovbemærkningerne:

”Den foreslåede § 87 a, stk. 2, er dog ny. Den regulerer tvister mellem en ledningsejer og de vedligeholdelsespligtige, når sidstnævnte udfører arbejder på vejen for at bringe den i en god og forsvarlig stand, uden at kommunalbestyrelsen har truffet en egentlig afgørelse herom. I dette tilfælde kan ledningsejeren bede kommunalbestyrelsen tage stilling til, om grundejernes arbejder på vejen, som indebærer, at der skal foretages arbejde på eller ved ledningen, går ud over, hvad der er nødvendigt for, at vejen er i god og forsvarlig stand.”

Forslaget vil fremme net- og fibernetselskabernes retsstilling og økonomiske sikkerhed i forbindelse med etablering af el- og fiberkabler på private fællesveje og private fællesstier i landzoner til fremme af den grønne og digitale omstilling.

Green Power Denmark står naturligvis til rådighed for besvarelse af Transportministeriets eventuelle spørgsmål i forbindelse med dette høringssvar, ligesom vi gerne uddyber høringssvaret ved et møde.

Med venlig hilsen

Mette Louise Horneman
MEH@greenpowerdenmark.dk
Dir. tlf. +45 35 30 04 48